

Grzegorz Wrona

Procedura „Niebieskie Karty” oraz inne przepisy prawne

w praktyce pracy gminnych komisji
rozwiązywania problemów alkoholowych

Podstawowe założenia dotyczące systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Polsce

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania do realizacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. nr 64 poz. 593 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 1982 r. nr 35 poz. 230 z późn.zm.).

Zadania systemu przeciwdziałania przemocy domowej obejmują:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (art. 6 ust. 2 pkt 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej), ochronę osób doznających przemocy domowej przed dalszym krzywdzeniem poprzez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej (art. 3 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy), prowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego oraz programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową w celu powstrzymania osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz w celu rozwijania umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy (art. 4 ust. 4 wyżej wymienionej ustawy),
- podejmowanie interwencji w środowisku na podstawie procedury „Niebieskie Karty” (art. 9d ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Założenia dotyczące systemu przeciwdziałania przemocy domowej bardziej precyzyjnie określa Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r.

poz. 961, zwana dalej konwencją stambulską). W kontekście zjawiska przemocy domowej art. 1 tej konwencji wskazuje, że jej celem jest:

- ochrona przed przemocą domową, stworzenie ogólnych ram, polityki i działań na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy domowej, popieranie współpracy międzynarodowej, mającej na celu eliminację przemocy domowej,
- zapewnienie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania dla skutecznej współpracy, mającej na celu przyjęcie zintegrowanego podejścia do eliminacji przemocy domowej.

Zgodnie z konwencją stambulską państwa członkowskie Rady Europy, które ją ratyfikowały, zobowiązane są do stworzenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej. System ma składać się z prowadzenia aktywnej polityki w tym obszarze przez władze państwowe oraz zapewniać obowiązek funkcjonowania współpracy podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy.

Definicja przemocy domowej, osoby doznającej przemocy, osoby stosującej przemoc oraz świadka przemocy w kontekście prawnym

W krajowym porządku prawnym obowiązują dwie definicje **przemocy domowej**. Jedna jest zawarta w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a druga w art. 3 konwencji stambulskiej. Ponieważ rola i zadania członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w systemie przeciwdziałania przemocy domowej zostały określone w wyżej wymienionej ustawie, to pierwszoplanową rolę odgrywa definicja przemocy domowej w niej zawarta.

Definicja znajdująca się w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (brzmienie definicji poniżej) składa się z dwóch części:

- sformułowania przesłanek, które muszą być spełnione dla stwierdzenia występowania przemocy domowej,
- przykładowego wskazania rodzajów przemocy domowej i jej skutków.

Obie części są oddzielone zwrotem „w szczególności”, co wskazuje, że przemocą domową mogą być zdarzenia wywołujące inne skutki lub przybierające inne formy niż te wymienione w definicji. Ustawodawca wskazał w niej te formy przemocy, które statystycznie występują najczęściej lub wywołują najdalej idące, negatywne skutki dla osób doznających przemocy domowej, czym podkreślił szczególną wagę przeciwdziałania tym właśnie formom przemocy.

W ten sposób ustawodawca wskazuje, że przemoc domowa może przybrać formę przemocy:

- fizycznej,
- psychicznej,
- seksualnej,
- ekonomicznej,
- cyberprzemocy.

Jako przesłanki, których wystąpienie jest niezbędne, aby zakwalifikować daną sytuację jako przemoc domową, wskazano: **umyślność, naruszenie prawa oraz wykorzystanie przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej**. Dodatkowo podkreśla się w przepisie, że dla istnienia zjawiska przemocy domowej nie ma znaczenia, czy jest ona stosowana przez działanie, czy poprzez zaniechanie oraz czy miała miejsce jednorazowo lub wielokrotnie.

Za **umyślne** będzie uznane działanie lub jego zaniechanie, którego skutki mogła przewidzieć osoba stosująca przemoc. Nie ma przy tym znaczenia, czy faktycznie te skutki przewidywała, czy też chciała je osiągnąć.

W kontekście stwierdzenia przesłanki umyślności należy podkreślić, że spożycie alkoholu i działanie pod jego wpływem nie eliminuje umyślności, również w sytuacji, gdy osoba stosująca przemoc deklaruje, że nie kontrolowała swojego zachowania czy wręcz nie pamięta zdarzenia. Należy przyjąć, że osoba spożywająca alkohol godzi się ze skutkami, jakie może on wywołać, a zatem działa umyślnie.

Naruszenie prawa ma miejsce w sytuacji, gdy istnieje norma prawna, którą narusza osoba stosująca przemoc. Zatem dla stwierdzenia naruszenia prawa nie ma znaczenia, jaki rodzaj prawa został naruszony (prawo karne, cywilne, administracyjne). Istotne jest, aby działanie lub zaniechanie osoby stosującej przemoc naruszało normę prawną.

Przesłanka naruszenia prawa może mieć znaczenie we wszystkich tych sytuacjach, w których brakuje normy prawnej, regulującej dane zachowanie lub relację. Przykładem mogą być wszelkiego rodzaju związki nieformalne, niebędące małżeństwem. Ponieważ brak jest regulacji prawnej, określającej

wzajemne prawa i obowiązki osób pozostających w tych związkach, może okazać się znacznie utrudnione lub wręcz niemożliwe stwierdzenie przemocy ekonomicznej w sytuacji, w której osoby pozostające w tego rodzaju związkach nie mają obowiązku prawnego wspierać się finansowo.

Wymóg wystąpienia **przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej** po stronie osoby stosującej przemoc domową wskazuje na konieczność wystąpienia przynajmniej jednej z tych trzech form przewagi. Zatem osoba niemająca przewagi fizycznej lub ekonomicznej może mieć przewagę psychiczną, i z tego powodu może być uznana za osobę stosującą przemoc domową, przy spełnieniu pozostałych przesłanek z definicji przemocy domowej.

Można zatem przyjąć skróconą wersję definicji: przemocą domową będzie umyślne naruszenie prawa osoby doznającej przemocy domowej, dokonane z wykorzystaniem przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej.

Przemoc domowa w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Art. 2. 1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) **przemocy domowej** – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
  - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
  - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,

- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ustawowa definicja **osoby doznającej przemocy domowej** została sformułowana poprzez wyliczenie kategorii osób mogących być osobami doznającymi przemocy domowej. Wyliczenie stanowi katalog zamknięty, co oznacza, że jeżeli dana osoba nie zalicza się do żadnej z wymienionych kategorii osób, to nie może być uznana za osobę doznającą przemocy domowej.

W pierwszej kolejności ustawodawca wymienia osoby pozostające w szeroko rozumianych relacjach rodzinnych. Nie ma znaczenia, czy rodzaj relacji określony w przepisie jest aktualny, czy przeszły. Osobami doznającymi przemocy mogą być zarówno małżonkowie, jak i byli małżonkowie. Nie ma również znaczenia, czy osoba doznająca przemocy zamieszkuje lub zamieszkiwała z osobą stosującą przemoc domową.

Dla objęcia ochroną osoby doznającej przemocy domowej nie ma również znaczenia, czy relacja, w której pozostaje z osobą stosującą przemoc, jest małżeństwem ani czy, osoby pozostają we wspólnym pożyciu, w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej, czy też jedynie wspólnie zamieszkują i gospodarują.

Największą kategorią osób objętych definicją osoby doznającej przemocy domowej są małoletni. Przepis nie formułuje bowiem żadnego wymogu dotyczącego rodzaju relacji, jaki miałby łączyć małoletniego z osobą stosującą przemoc domową. Małoletni podlega zatem ochronie z tytułu doznawania przemocy domowej również w sytuacji, kiedy osobą stosującą przemoc jest osoba obca, niezamieszkująca z małoletnim i której nie łączy z nim żadna relacja osobista.

Zgodnie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez osobę doznającą przemocy należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego,
– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Definiując osobę **stosującą przemoc domową**, wprowadzono jedynie jedno ograniczenie – musi to być osoba **pełnoletnia**. Zgodnie z art. 10 Kodeksu cywilnego pełnoletniość uzyskuje się z chwilą ukończenia osiemnastego roku życia lub z chwilą wstąpienia małoletniego w związek małżeński. Art. 10 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dopuszcza możliwość wstąpienia w związek małżeński za zgodą sądu kobiety, która ukończyła 16 lat. Wymóg wieku w definicji osoby stosującej przemoc domową powoduje, że nie można uznać za osobę stosującą przemoc osoby niepełnoletniej, bez względu na rodzaj i skalę agresji w jej zachowaniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej **osoba stosująca przemoc domową** to pełnoletni, który dopuszcza się

przemocy domowej wobec osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 tej ustawy. **Świadkiem przemocy domowej** zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 4 omawianej ustawy są osoby, które widziały akt przemocy domowej lub mają wiedzę na temat stosowania przemocy. Przepis nie wskazuje na źródło owej wiedzy, zatem nie ma znaczenia, skąd pochodzi informacja o przemoc, aby uznać osobę mającą tę informację za świadka przemocy domowej. Samo zdefiniowanie świadka przemocy domowej ma znaczenie prawne w dwóch wypadkach:

1. świadek przemocy domowej jest osobą, z którą można uruchomić procedurę „Niebieskie Karty” (art. 9d ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej);
2. jeżeli świadkiem przemocy domowej jest małoletni, z mocy prawa uznaje się takiego małoletniego za osobę doświadczającą przemocy domowej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej **świadkiem przemocy domowej** jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 tej ustawy.

Przyjęcie zasady, zgodnie z którą małoletni świadek przemocy domowej jest osobą doświadczającą przemocy domowej, w zasadniczy sposób zwiększa możliwość zapewnienia ochrony dzieciom, które są narażone na negatywne skutki przemocy. Tego typu przemoc nie jest skierowana bezpośrednio do nich, ale oddziałuje na psychikę, zaburzając ich prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny.

Przemoc domowa według konwencji stambulskiej

W polskim porządku prawnym obowiązuje również definicja **przemocy domowej** zawarta w art. 3 konwencji stambulskiej, zgodnie z którą:

„Przemoc domowa oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami, lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy nie”.

Tak sformułowana definicja w zasadniczy sposób różni się od definicji zawartej w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Nie zawiera bowiem ani wymogu umyślności, ani wymogu przewagi, ani warunku naruszenia prawa. Wskazuje jedynie 4 formy przemocy (fizyczną, seksualną, psychiczną i ekonomiczną) oraz na to, kto może jej doznawać.

Zatem ochrona, która powinna być zapewniona na podstawie konwencji, jest znacząco szersza niż ochrona wynikająca z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Zadania przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych jako członków zespołów interdyscyplinarnych

Powołanie do zespołu interdyscyplinarnego przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych jest obligatoryjne. Wymóg jest uzasadniony faktem, że ponad połowa przypadków zgłaszanej przemocy domowej ma związek ze spożywaniem alkoholu przez osobę stosującą przemoc domową (statystyki Komendy Głównej Policji). Z tego powodu uwzględnienie perspektywy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w budowaniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej jest kluczowe.

Ustawodawca nie podzielił zadań, jakie zespół interdyscyplinarny rozdziela pomiędzy poszczególnych jego członków. Zatem zadania przedstawiciela komisji są tożsame z zadaniami pozostałych członków zespołu interdyscyplinarnego. Istotne jest, aby przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, będący członkiem zespołu, dbał o uwzględnienie tematyki ochrony rodzin przed przemocą domową, wskazanej w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w realizowaniu zadań tego zespołu, które wymagają szczegółowego omówienia. Katalog zadań zespołu interdyscyplinarnego został określony w art. 9b ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, poprzez wymienienie przykładowych jego działań.

W pierwszej kolejności ustawodawca wskazał na konieczność zdiagnozowania **problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym**. Dla przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych ważne jest, aby diagnoza uwzględniała kwestie skali zjawiska uzależnienia od alkoholu oraz wpływu, jaki to uzależnienie ma na występowanie przemocy domowej.

Działania na poziomie gminy, które wykonuje zespół interdyscyplinarny, mają być skierowane zarówno do osób doznających przemocy domowej, jak i stosujących przemoc domową. W tym zakresie przedstawiciel komisji powinien zadbać, aby działania zespołu skierowane do osób doznających przemocy zawierały szczegółowe informacje o procedurze zobowiązania do leczenia odwykowego przed gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przed sądem, a także o możliwościach wsparcia w przypadku samodzielnego leczenia odwykowego. Za niewystarczające w tym zakresie należy uznać ograniczenie się zespołu interdyscyplinarnego do przekazywania informacji, że osoba doznająca przemocy domowej może się zgłosić do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, bez wskazania przebiegu procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, jej celu oraz wpływu, jaki może mieć dla zaprzestania stosowania przemocy domowej przez osobę nadużywającą alkoholu.

Z kolei działania zespołu skierowane do osób stosujących przemoc domową, obok trybu kierowania ich do programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych, powinny uwzględniać procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego przed gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przed sądem.

Zadaniem przedstawiciela komisji w zespole interdyscyplinarnym jest upewnienie się, że przy podejmowaniu decyzji przez grupy diagnostyczno-pomocowe o wystąpieniu do zespołu z wnioskiem o skierowanie osób stosujących przemoc domową do wymienionych wyżej programów, członkowie grup uwzględnią zasadę wyrażoną w §3 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z dnia 21 czerwca 2023 r. poz. 1163), zgodnie z którą: „W programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień”. Analogiczna zasada dotyczy programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Podobnie jak przy realizacji innych zadań zespołu interdyscyplinarnego członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych powinien zadbać, by w projekcie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej uwzględniono działania skierowane na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu. Do jego zadań należy również sprawdzenie, czy projekt programu jest kompatybilny w tym zakresie z gminnym programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

W ramach realizowania przez zespół interdyscyplinarny zadania, polegającego na monitorowaniu procedury „Niebieskie Karty”, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych powinien sprawdzić, czy członkowie grup diagnostyczno-pomocowych kierują wnioski do komisji w sytuacji nadużywania alkoholu przez osoby stosujące przemoc domową oraz czy podejmują działania motywujące do dobrowolnego udziału tych osób w terapii uzależnień.

Art. 9b ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że do **zadań zespołu interdyscyplinarnego** należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzenie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119 późn. zm.).

Zadania przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych jako członków grup diagnostyczno-pomocowych

Podobnie jak w zakresie obowiązków nałożonych na zespół interdyscyplinarnej, również w ramach pracy grup diagnostyczno-pomocowych ustawodawca

nie przypisał specjalnych zadań przedstawicielom poszczególnych instytucji lub zawodów. Odmiennie uregulowano jedynie zadania policjantów i pracowników socjalnych. Pozostali członkowie grup diagnostyczno-pomocowych mają za zadanie, w ramach wykonywania obowiązków służbowych lub zawodowych, realizować ogólne zadania przypisane grupie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zespół interdyscyplinarny tworzy grupy diagnostyczno-pomocowe zarówno, gdy wpłynie do niego formularz „Niebieska Karta – A”, jak i w sytuacji otrzymania zgłoszenia występowania przemocy, dokonanego przez osobę nieuprawnioną do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Z tego powodu wśród szeregu zadań przypisanych grupie diagnostyczno-pomocowej znajduje się również wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” lub odstąpienie od jej wszczęcia. Warto podkreślić, że udział przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w pracach grupy następuje po powołaniu do niej, co może mieć miejsce na różnym etapie jej prac.

Możliwe jest powołanie przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych do grupy diagnostyczno-pomocowej już na samym początku jej tworzenia, jeżeli zespół interdyscyplinarny posiada informację, że wśród osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” występuje problem z nadużywaniem alkoholu, lub procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta przez przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Możliwe jest jednak, że w pierwotnym składzie grupy diagnostyczno-pomocowej nie będzie przedstawiciela komisji, a jego powołanie do niej nastąpi dopiero w trakcie jej prac.

W grupie diagnostyczno-pomocowej nie będzie przedstawiciela komisji również w sytuacji, gdy zespół interdyscyplinarny nie powoła go z własnej inicjatywy, a członkowie grupy nie wystąpią o powołanie takiego przedstawiciela. Będzie to możliwe, jeżeli nie potwierdzi się informacja o nadużywaniu alkoholu przez którąkolwiek z osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Jeżeli jednak przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych zostanie powołany do grupy diagnostyczno-pomocowej, to ma on obowiązek brać czynny udział w jej pracach i wspólnie z pozostałymi członkami realizować zadania grupy. Udział przedstawiciela komisji w pracach grupy nie ogranicza się jedynie do przekazywania informacji o procedurze zobowiązania do leczenia odwykowego przed gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym o podejmowaniu lub nie przez osobę nadużywającą alkoholu działań zmierzających do zaprzestania spożywania alkoholu. Przedstawiciel komisji uczestniczy zarówno w spotkaniu z osobą doznającą

przemocy, i wraz z pozostałymi członkami grupy tworzy plan pomocy tej osobie, jak i w spotkaniu z osobą stosującą przemoc domową, motywując tę osobę do zaprzestania stosowania przemocy oraz podjęcia działań terapeutycznych lub innych oddziałujących na zmianę jej postaw i zachowań.

Warto podkreślić, że grupa w swych działaniach nie musi być jednomyślna. Ustawodawca tylko w jednym wypadku zastrzegł konieczność jednomyślności grupy – gdy kieruje ona wnioskiem do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do programu korekcyjno-edukacyjnego lub psychologiczno-terapeutycznego. W każdym innym wypadku brak jest informacji, jaka większość w grupie powinna być uzyskana dla podejmowania poszczególnych czynności, co oznacza, że obowiązuje zasada zwykłej większości.

Udział przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w pracach grupy diagnostyczno-pomocowej nie kończy się wraz z zakończeniem procedury „Niebieskie Karty”. Kolejnym etapem pracy, następującym bezpośrednio po zakończeniu tej procedury, jest 9-miesięczny monitoring. W zasadzie udział przedstawiciela GKRPA w monitoringu sprowadza się do przekazywania grupie informacji o postawie osoby nadużywającej alkoholu w zakresie ewentualnego podejmowania terapii i powstrzymywania się od spożywania alkoholu, o ile ma takie informacje.

Możliwa jest również sytuacja, w której zespół interdyscyplinarny zmniejszy skład grupy diagnostyczno-pomocowej w trakcie monitoringu i tym samym wyłączy udział przedstawiciela komisji z tego etapu pracy grupy. Może to mieć miejsce na przykład, gdy komisja nie wystąpiła z wnioskiem do sądu o skierowanie do leczenia odwykowego osoby objętej procedurą „Niebieskie Karty”.

Zgodnie z art. 9b ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do **zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:**

- 1.) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2.) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3.) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4.) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- 5.) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6.) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7.) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8.) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9.) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
  - a.) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
  - b.) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.
- 10.) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Przebieg procedury – omówienie krok po kroku. Wykres graficzny, z zaznaczeniem poszczególnych terminów i działań

Procedurę „Niebieskie Karty” wszczyna przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w sytuacji podejrzenia wystąpienia przemocy domowej. Dla zaistnienia podejrzenia występowania przemocy nie jest konieczne dysponowanie dowodami potwierdzającymi jej występowanie, takich jak obdukcja lekarska, zdjęcia obrażeń czy nagrania awantur i gróźb. Wystarczająca jest relacja osoby doznającej przemocy domowej lub jej świadka.

Procedurę „Niebieskie Karty” wszczyna się poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy.

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” należy:

- wręczyć osobie doznającej przemocy formularz „Niebieska Karta – B”,
- bezzwłocznie, nie później niż w ciągu 5 dni roboczych, przekazać go do zespołu interdyscyplinarnego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy.

Zespół interdyscyplinarny, po otrzymaniu oryginału formularza „Niebieska Karta – A”, w ciągu trzech dni roboczych powoła grupę diagnostyczno-pomocową, w której skład obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele policji i pracownik socjalny. Przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych może zostać powołany do grupy diagnostyczno-pomocowej, jeżeli u osób objętych tą procedurą występuje problem z nadużywaniem alkoholu. Ma on wtedy prawny obowiązek uczestniczenia w pracach grupy.

W ciągu 5 dni roboczych od otrzymania formularza „Niebieska Karta – A” odbywa się pierwsze posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, w którym biorą udział wszystkie osoby powołane w jej skład przez zespół interdyscyplinarny.

Grupa diagnostyczno-pomocowa:

- spotyka się z osobą doznającą przemocy domowej i opracowuje indywidualny plan pomocy, stanowiący część formularza „Niebieska Karta – C”;
- spotyka się z osobą stosującą przemoc, zobowiązując tę osobę do podjęcia działań zmieniających jej postępowanie, do powstrzymania się od przemocy oraz zaprzestania stosowania przemocy w przyszłości; w trakcie spotkania wypełnia się formularz „Niebieska Karta – D”;
- ma prawo złożyć wniosek do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do programu korekcyjno-edukacyjnego lub do programu psychologiczno-terapeutycznego.

Jeżeli w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty” dojdzie do kolejnego aktu przemocy, dokumentuje się ten fakt poprzez wypełnienie w stosownym zakresie formularza „Niebieska Karta – A” lub „Niebieska Karta – C”.

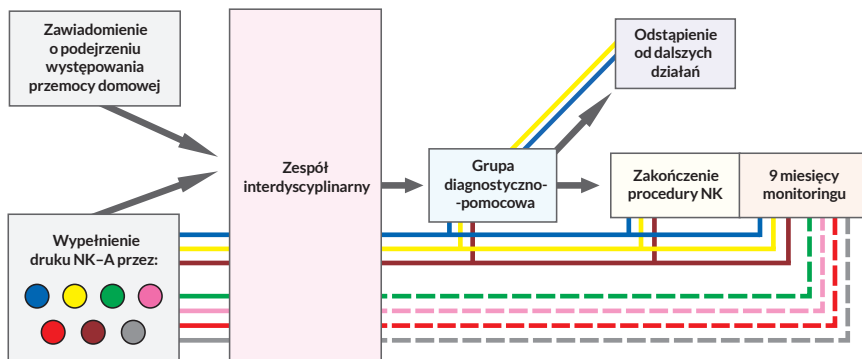
Procedurę „Niebieskie Karty” kończy grupa diagnostyczno-pomocowa w dwóch przypadkach:

- ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej,
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” automatycznie rozpoczyna monitoring osób objętych uprzednio tą procedurą. Monitoring realizują członkowie grupy przez okres 9 miesięcy. W ramach monitoringu członkowie grupy składają wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”, organizują poradnictwo oraz udzielają wsparcia osobom uprzednio objętym tą procedurą. Częstotliwość i rodzaj

podejmowanych działań w ramach monitoringu każdorazowo określa grupa diagnostyczno-pomocowa.

Schemat graficzny procedury „Niebieskie Karty”

- Policja
- Pracownik socjalny, asystent rodziny
- Nauczyciel, wychowawca
- Lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny
- Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych (GKRPA)
- Żandarmeria Wojskowa
- Psycholog, pedagog, terapeuta policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA, pomocy społecznej, organizacji pozarządowej

Wątpliwości praktyczne, związane z realizacją procedury „Niebieskie Karty”

Czy przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych jest powoływany do grupy diagnostyczno-pomocowej na samym początku procedury „Niebieskie Karty”, czy dopiero na wniosek członków tej grupy?

O sposobie powoływania do grupy diagnostyczno-pomocowej każdorazowo decyduje zespół interdyscyplinarny. Przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych może być powołany do niej już na początku procedury „Niebieskie Karty”.

Czy przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych po wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” ma obowiązek podejmować dalsze działania, na przykład zawiadomić sąd rodzinny o zagrożeniu dobra dziecka, czy też dalsze działania zostaną ustalone przez grupę diagnostyczno-pomocową i dopiero na tym etapie będą realizowane?

Każdy, kto ma podejrzenie występowania przemocy domowej, również przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ma prawny obowiązek:

- dokonać analizy sytuacji pod kątem zagrożenia życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej, a w przypadku stwierdzenia takiego zagrożenia zwrócić się do policji, w trybie art. 15ab ustawy o policji, o rozważenie zastosowania nakazu opuszczenia miejsca zamieszkania i zakazu zbliżania się do miejsca zamieszkania, zakazu kontaktu z osobą doznającą przemocy, zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy i zakazu przebywania w określonych miejscach,
- wszcząć procedurę „Niebieskie Karty”,
- zawiadomić sąd rodzinny o zagrożeniu dobra dziecka,
- zawiadomić policję lub prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Czy członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych powołany do grupy diagnostyczno-pomocowej może przekazać pozostałym członkom komisji informacje, pozyskane w ramach pracy w grupie?

Zgodnie z art. 9c ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych są obowiązani do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji zadań. Analogiczna zasada poufności została nałożona na członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Elementem decydującym zatem jest katalog danych osobowych poszczególnych kategorii osób, które ma prawo gromadzić komisja (szersze omówienie w ostatnim rozdziale niniejszej broszury). Nie ulega wątpliwości, że jeżeli członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych będący jednocześnie członkiem grupy diagnostyczno-pomocowej zdobył informacje, których komisja nie ma prawa przetwarzać, to takich danych przekazać nie wolno.

Jakie zadania może realizować członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, powołany w skład grupy diagnostyczno-pomocowej w ramach monitoringu, realizowanego po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”?

Zadania członka gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach realizowania monitoringu sprowadzają się do przekazywania informacji pozostałym członkom grupy diagnostyczno-pomocowej o sposobie realizacji zobowiązań podjętych przez osobę stosującą przemoc domową lub o etapie, na którym znajduje się procedura zobowiązania do leczenia odwykowego przed gminą komisją rozwiązywania problemów alkoholowych.

Izolacja sprawcy przemocy domowej, uruchomienie procedury 14-dniowego nakazu opuszczenia miejsca zamieszkania oraz zakazów kontaktu, zbliżania się i przebywania w określonym miejscu, nakładane na osobę stosującą przemoc domową

Dla skutecznego zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej niezbędne jest funkcjonowanie prawnego mechanizmu szybkiego izolowania osób stosujących przemoc od osób jej doznającej. W polskim porządku prawnym **odizolowanie** osoby stosującej przemoc jest

możliwe zarówno w trybie postępowania karnego, jak i w trybie postępowania cywilnego.

W trybie postępowania karnego, w postępowaniu przygotowawczym prokurator (a w postępowaniu sądowym – sąd) może zastosować wobec oskarżonego środki zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego, zakazu kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną oraz zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej. Należy jednak pamiętać, że przebieg procesu karnego jest uzależniony od faktu, czy zachowanie osoby stosującej przemoc domową pełni znamiona któregoś z przestępstw. Ponieważ przemoc domowa nie zawsze jest przestępstwem, niezbędne było wprowadzenie do porządku prawnego równoległej do prawa karnego ścieżki, pozwalającej na szybkie odizolowanie sprawcy przemocy domowej.

Obecnie funkcjonują w polskim prawie 4 **nakazy ochrony**:

1. nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
2. zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej;
3. zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
4. zakaz przebywania w określonych miejscach takich jak: szkoła, inna placówka oświatowa, miejsce pracy osoby doznającej przemocy domowej i inne.

Powyższe nakazy ochrony mogą być nakładane krótkoterminowo, na okres 14 dni, lub bezterminowo. Nakazy ochrony na okres 14 dni może nakładać policja, a gdy osobą stosującą przemoc domową jest żołnierz pełniący czynną służbę wojskową – Żandarmeria Wojskowa. Nakazy ochrony bezterminowe nakłada sąd w postępowaniu cywilnym. Oba tryby (14-dniowy i bezterminowy) mogą być połączone w ten sposób, że po zastosowaniu 14-dniowego nakazu ochrony osoba doznająca przemocy może złożyć wniosek do sądu o przedłużenie nakazu wydanego przez policję lub Żandarmerię Wojskową.

O wydanie nakazu przez policję lub Żandarmerię Wojskową może zwrócić się każdy, kto ma wiedzę o przemocy.

Wniosek do sądu rejonowego wydziału cywilnego o nałożenie któregoś z nakazów ochrony może złożyć:

- osoba doznająca przemocy domowej, a w przypadku małoletniego – osoba reprezentująca małoletniego,
- prokurator, który zgodnie z art. 7 Kodeksu postępowania cywilnego ma prawo zainicjować postępowanie cywilne,
- Rzecznik Praw Dziecka, jeżeli osobą doznającą przemocy jest małoletni.

Osoba doznająca przemocy domowej jest ustawowo zwolniona z kosztów sądowych. Prawo przewiduje specjalne terminy dla sądu na rozpoznanie wniosku o wydanie nakazu ochrony:

- 3 dni na rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie (uregulowanie sytuacji na czas trwania postępowania),
- 30 dni na wydanie orzeczenia kończącego sprawę w pierwszej instancji,
- 30 dni na rozpoznanie apelacji od orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Kompetencje sądu rodzinnego w zakresie ochrony dziecka doświadczającego przemocy domowej, w tym zawiadomienie sądu rodzinnego o zagrożeniu dobra dziecka, z uwzględnieniem zmian wchodzących w życie w lutym 2024 r.

Podstawę prawną zawiadomienia sądu rodzinnego o zagrożeniu dobra dziecka stanowi art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z tym przepisem każdy, kto posiada informację uzasadniającą wszczęcie przez sąd opiekuńczy postępowania z urzędu, zobowiązany jest zawiadomić o tym sąd. Na wniosek osoby lub podmiotu zawiadamiającego sąd odpowie na zawiadomienie, informując, czy wszczyna, czy też odmawia wszczęcia postępowania z urzędu. W ten sposób podmiot lub osoba zawiadamiająca uzyska pewność, że sąd dokonał wstępnej oceny przekazanych mu informacji.

Sąd opiekuńczy, działając z urzędu lub na wniosek, ma szerokie kompetencje w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa małoletniemu doznającemu przemocy domowej. Kompetencje obejmują wydanie osobie stosującej przemoc zakazu kontaktowania się z dzieckiem, zobowiązanie rodziców do podjęcia działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy i podniesienia kompetencji rodzicielskich, a nawet umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa – uzasadnienie i znaczenie prawne

Przemoc domowa nie zawsze jest przestępstwem. Jednak w zależności od rodzaju stosowanej przemocy osoba ją stosująca może wypełnić znamiona poszczególnych przestępstw. Statystycznie najczęściej osoby stosujące przemoc domową odpowiadają za popełnienie przestępstwa znęcania się z art. 207 Kodeksu karnego. Drugim w kolejności przestępstwem, za które są skazywane osoby stosujące przemoc, jest groźba karalna z art. 190 Kodeksu karnego. Katalog przestępstw, które swoim działaniem może popełnić osoba stosująca przemoc, nie jest zamknięty. Można wymienić naruszenie nietykalności cielesnej z art. 157 Kodeksu karnego, ciężki uszczerbek na zdrowiu

z art. 156 Kodeksu karnego czy przestępstwo stalkingu z art. 190a Kodeksu karnego. W przypadku przemocy seksualnej osoba stosująca przemoc naraża się na odpowiedzialność karną z art. 197 Kodeksu karnego, a jeżeli ten rodzaj przemocy jest skierowany do dziecka, to również z art. 200 Kodeksu karnego.

Prawny obowiązek zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, związanego ze stosowaniem przemocy domowej, wynika z zasad ogólnych, czyli art. 304 Kodeksu postępowania karnego oraz art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W odniesieniu do art. 156, 200 oraz 197 § 3–5 Kodeksu karnego osoba, która ma wiedzę o możliwości popełnienia przestępstwa i nie złoży zawiadomienia na policję lub do prokuratury, naraża się na odpowiedzialność karną z art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

Formułując zawiadomienie pisemne o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do policji lub prokuratury, należy wskazać, kto, kiedy, w jakim miejscu dopuścił się jakiego zachowania lub zaniechania, na czyją szkodę oraz przeprowadzenie jakich dowodów może być pomocne w ustaleniu stanu faktycznego. Należy również pamiętać, aby wyraźnie wskazać źródło informacji, które przekazuje się w zawiadomieniu. Osoba zawiadamiająca nie ma obowiązku dokonywać kwalifikacji prawnej czynu, a zatem nie ma obowiązku precyzyjnego wskazania, jakie przestępstwo mogła popełnić wskazana osoba.

Prawa i obowiązki osoby będącej świadkiem przemocy domowej

Należy odróżnić prawa i obowiązki osoby będącej świadkiem przemocy domowej (która to przemoc jest jednocześnie przestępstwem) od sytuacji, w której doszło do przemocy domowej, ale nie popełniono przestępstwa.

W pierwszym przypadku prawa świadków i pokrzywdzonych przestępstwem są chronione ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 poz. 21). Zgodnie z zasadami wynikającymi z tej ustawy dane dotyczące miejsca zamieszkania świadków oraz miejsce ich pracy umieszcza się w osobnym protokole, do którego nie mają dostępu strony postępowania. A zatem dzięki tej regulacji oskarżony się nie dowie, jaki jest adres zamieszkania lub miejsce pracy świadka.

W stosunku do miejsca pracy wyjątek stanowi sytuacja, w której osoba zawiadamiająca o przestępstwie jest funkcjonariuszem publicznym, a zawiadomienie ma związek z wykonywaną pracą. Jednak ten wyjątek nie dotyczy członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Ich dane będą zatem

chronione przed udostępnieniem uczestnikom postępowania karnego. Środki ochrony, które mogą być zastosowane w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia świadka, pokrzywdzonego lub ich osób najbliższych, to: ochrona na czas czynności procesowej, ochrona osobista, pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu.

Do obowiązków świadków przemocy domowej należy zaliczyć, poza koniecznością złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, również obowiązek złożenia zeznań, zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym, jeżeli organ prowadzący postępowanie uzna złożenie zeznań za niezbędne. W przypadku konieczności złożenia zeznań członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, będący jednocześnie członkiem grupy diagnostyczno-pomocowej, jest objęty zasadą poufności z art. 9c ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, noszącej wszelkie znamiona tajemnicy zawodowej. Z tego powodu przed złożeniem zeznań w postępowaniu karnym należy wystąpić o zwolnienie z tajemnicy zawodowej, wynikającej z członkostwa w grupie diagnostyczno-pomocowej.

W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej nie nałożono na świadków przemocy domowej prawnego obowiązku zgłoszenia przemocy do zespołu interdyscyplinarnego. Jeżeli świadek przemocy jednocześnie jest osobą zobowiązaną do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, to ma obowiązek wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A”. Każdy świadek przemocy domowej może zgłosić występowanie przemocy do zespołu interdyscyplinarnego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy w dowolnej formie.

Ochrona danych osobowych w kontekście współpracy gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z systemem przeciwdziałania przemocy domowej

Zakres danych osobowych, które ma prawo gromadzić i przetwarzać gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, nie jest tożsamy z zakresem danych osobowych, które ma prawo gromadzić i przetwarzać grupa diagnostyczno-pomocowa. W obu wypadkach szczegółowy zakres przetwarzania danych osobowych został określony w ustawie. W zakresie dotyczącym komisji jest to art. 25a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, natomiast w zakresie członków grup diagnostyczno-pomocowych – art. 9c z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Porównując zakres danych, jakie mogą być przetwarzane, **należy wyróżnić następujące różnice:**

Dane przetwarzane przez członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	Dane przetwarzane przez członków grup diagnostyczno-pomocowych i członków zespołów interdyscyplinarnych
<p>Dane osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązków zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • data i miejsce urodzenia, • płeć, • data zawarcia małżeństwa – jeżeli dotyczy, • data ustania małżeństwa – jeżeli dotyczy, • wykształcenie, • zawód, • miejsca pracy lub nauki, • stopień niezdolności do pracy, posiadane orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, • adres do korespondencji.	<p>Dane osób stosujących przemoc domową:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wiek, • stosunek pokrewieństwa z osobą doznającą przemocy domowej, • informacje o sytuacji zawodowej i źródłach utrzymania.

Zdecydowanie większe różnice występują w zakresie danych osobowych dotyczących innych osób niż nadużywające alkoholu czy stosujące przemoc domową, gdyż w tym przypadku prawo dopuszcza przetwarzanie następujących danych:

Dane przetwarzane przez członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	Dane przetwarzane przez członków grup diagnostyczno-pomocowych i członków zespołów interdyscyplinarnych
<p>Dane członków rodzin osób nadużywających alkoholu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • imię (imiona) i nazwisko, • data i miejsca urodzenia, • płeć, • stopień pokrewieństwa lub powinowactwa, • adres do korespondencji lub numer telefonu, lub adresu poczty elektronicznej. 	<p>Dane osób doznających przemocy domowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • imię i nazwisko oraz numer PESEL, • imiona rodziców, • wiek, • adres miejsca zamieszkania lub pobytu, • numer telefonu lub adres poczty elektronicznej, lub inny sposób kontaktu, jeżeli posiada, • informacje o stanie zdrowia, • informacje o nałogach, • informacje o skazaniach, orzeczeniach o ukaraniu, innych orzeczeniach wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, • informacje o sytuacji rodzinnej, • informacje o sytuacji zawodowej i źródłach utrzymania, • informacje o sytuacji mieszkaniowej. <p>Dane innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie zamieszkujących i gospodarujących z osobą stosującą przemoc domową:</p> <ul style="list-style-type: none"> • imię i nazwisko oraz numer PESEL, • stosunek pokrewieństwa z osobą stosującą przemoc domową, • wiek, • informacje o sytuacji zawodowej i źródłach utrzymania, • w przypadku dzieci – dane szkoły i klasy, do której uczęszcza dziecko,

Jeżeli zatem członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, będący jednocześnie członkiem grupy diagnostyczno-pomocowej, poweźmie informacje, których komisja nie ma prawa przetwarzać, nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju informacji nie można do niej przekazać. W pozostałym zakresie prawo gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz grupy diagnostyczno-pomocowej do przetwarzania danych zostało zapisane w odpowiednich ustawach w analogiczny sposób. Jeżeli zatem przyjmuje się, że grupa ma prawo pozyskać informacje od członka komisji w określonym zakresie, to analogicznie komisja może uzyskać informacje od swojego przedstawiciela w grupie w takim zakresie, w jakim ma prawo przetwarzać dane poszczególnej kategorii osób.

Egzemplarz bezpłatny

Zadanie współfinansowane ze środków

Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych

na zlecenie

Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

© Copyright by Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,
Warszawa 2024

Wydanie I

Wydawca:

Studio Profilaktyki Społecznej Adam Rynkiewicz

aleja 29 Listopada 39A, 31-425 Kraków

www.wydawnictwosps.pl

www.sps.org.pl

ISBN 978-83-964305-4-0

9 788396 430540